

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:

Helyben:	Vidékre küldve:
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 —	Fél évre . . . 5 —
Negyed évre . . . 2 —	Negyed évre . . . 4 —
Egy órá . . . 1 —	Egy órá . . . 1 —
Egyes szám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hirdetési díjak: Helyi hirdetésekért sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megismételt hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szövegért 4 fillér.

A Zichyek nagygyűlése.

Bocsássa meg az olvasó tudatlanságomat. Azonban csak most jöttem rá, hogy miért nem jutott még ember fia az Eldorádóba. Azt mondja a mese, hogy ez a boldog ország mért-földnyi széles tejben kása falakkal van körülvéve, amelyben az embernek magát kerestül kell ennie. No ez kétségtelenül oly unalmas munka, hogy az ember inkább lemond az Eldorádó gyönyöreiről, mint sem e falakon keresztül rágódjék.

Köszönöm pedig elmém e felvilágosítását a kath. nagygyűlésnek, a melyen a grófok agyonbókolták a papokat, ez k pedig a grófokat, a miért kegyesek voltak a gyűlésre elfáradni. Tépelődttem azon, hogy olyan hatalmas uraknak, mint a püspökök, prelátusok, kanonokok és a katolikus arisztokrácia, miért nem sikerül a kath. országos nagygyűlésre egy pár száz papon és káplánon és ugyanannyi száz sváb paraszton kívül más ember fiát — daczára az olcsó utazásnak, koszt-kvartélynak — felcsalogatni a fővárosba. Megtaláltam rá a választ. Félnek az emberek a beszédektől, ezektől a tejbe-kása falaktól,

melyen keresztül kell az embernek rágódnia, hogy ebben az országos nagygyűlésben megtalálja a katholicizmust, azaz, miképen az egyik szónok mondotta „illetve a kereszténységet.” Már pedig olyan hívő lélek nem létezik, aki e beszédeket végig élvezze, vagy ha kénytelen-kelletlen végig élvezte, legyen elég lelki ereje, hogy a katholicizmust megtalálja. Az elnök megnyitójától már minden ember elrontotta a gyomrát és szünni nem akaró tapssal fejezte ki a hallgatóság abbéli örömét, hogy befejezte ez az úr a mondókáját.

Roszbabb iskolai írásbeli feladatot még alig olvastunk, pedig az „Alkotmányban” olvastuk ezt a szöveget — már pedig az itt közölt szöveget hitelenek kell tartanunk. Jóakarattal figyelmeztetjük kath. polgártársaink vezérbereit, hogy Zichy gróffal többé beszédet ne mondassanak a nagygyűlésen, mert a katolikusok várva-várt egyesülésének ezek a beszédek a legfőbb akadályai. Ezek az urak megfélekedtek a mi népünk józan gondolkodásáról, megfélekedtek arról, hogy ugyan felbuzdul a hangzatos szólásokon — de azért, ha a malom alatt meghányják-vetik, hogy az urak mit

mondtak, bizony kitalálják, hogy e miatt nem érdemes Bpestre menni.

Mert Isten engem úgy segélyjen, nem tudom, hogy mit akarnak a katolikus nagygyűlést rendező urak — már úgy értem ezt, hogy céljaik a beszédekből nem kivehetők. Mert a világhistoria megadja a kíváncsiaknak erre a felvilágosítást és megtaláljuk, ha a szomszéd országokban szertenézünk, amelyeket a mi uraink csak utánoznak. Csakhogy azt hisszük, ebben a tekintetben a mi klerikálisaink soha sem fognak célt érni, mert sohasem lesz bátorságuk igaz céljaikat bevallani. Így lett a katolikus nagygyűlésből egyhangu variansa annak az óhajtnak, hogy a katolikusok egyesüljenek, szervezkedjenek. De mi végből? Hogy sulyt tulajdonítsanak a katholicizmusnak — mondják szerényen a szónokok. Aki ezt elhiszi, az üdvözül. A magyar katolikus mindig magyar ember marad; a magyar ember pedig világeletemben mindig gyanakodással fogadja, ha az urak és papok egyesülnek a végből, hogy őt boldoggá tegyék. Azt kérdik ugyanis, miért akarják éppen a Zichy grótok, hogy én olyan nagyon boldog legyek. Hiszen sok jó hazafi van ebben az országban, aki óhajlja állítólag az én

Történet

a piros pántlikás kalapról.

Irta: **Kiss Menyhért.**

Megbocsássanak, kedves olvasóim, de olyan helyre viszem, hol csendesen kell az ajtót betenniök s bent a hangos beszéd — tilos. Itt csak suttognak az emberek, a legtöbbje pedig vastag, avult foliánsok előtt ül és olvassa, tanulja a bölcsességet. Aki itt ülnek, egytől-egyig komoly munkásai a tudománynak. Jó kedvről, sugaras örömeikről itt szó sincs. Csak az és anyyi, ha valaki nagy kutatás után rábukkan Cicero egy ismeretlen töredékére, melyet pompásan illeszt bele aztán doktori értekezésébe.

Szóval, komoly hely ez, szörnyű komoly. Hanem a kis piros pántlikás kalap sehogy sem tudta respektálni ezt a tudományos komolyságot. Mert ha tudta volna, most nem mosolygna ott benn, a nagy, a esendés teremben, a szegen, a sok elnyűt, kajla tudós kalapok között. Még azok a kalapok is rettenetesen boszankodtak és mérgesen összenéztek, mikor a piros pántlikás kalap behátorkodott. De ő nyugodt és mérsékelt maradt és azt mondta, hogy éppenséggel jól érzi magát. Már mint a kis piros pántlikás kalap. És így folytatta:

— Irma is jól érzi magát. S nekem ez a fő; mert ő az én gazdám.

Erre a szomszéd kalap, a nagy, öblös széles karimájú, kopottas kalap így mormogott:

— Tolakodó. Nem elég, hogy az utcán hivalkodol és elraktározod a csodálat és bámulat kitöréseit; nem elég, hogy a munka e szent templomától oda kicsalogatod e mindenek felett hasznos papokat, rabbikat, váteszeket az ujkor tudósait és ott üres semmittevésre, haszontalan köznapi szóbeszédre kárhoztatod, hanem még ide is, hol eddig csak tudás, szorgalom és becsvágy honolt, még ide is be mersz szemtelenkedni! . . .

A kalapok felrezzentek. Hangos koppanás ijesztette meg őket és azt hitték, hogy a nyílt szókimondásért az istennyila csapott a bátor szókimondóba. A piros pántlikás kalap szinte kaczagott előre, de amint mondani szokás komoly novellákban, a mosoly megfagyott ajkán. Mert a piros pántlikás kalap tulajdonosát, a szép Kövendi Irmát baj érte és remegve, kipirult arccal nyult a földre, a leesett könyvtartó után. Ez volt a baj. S aztán ezen a nagyfoku ügyetlenségen s ezen a „már látszik is, hogy nem közénk való” gondolatokon évődő szürke, kajla, kopottas vaskalap. a Berkó Károlyé diadalmacsn kaczagott.

Első zavarában a bájos kisasszony, az édes i-galomtól, hogy végre a természet-számtani tudományok összegyűjtött kincseit olvashatja, a szellemi nagyságok műveiben elmélyedhet, leverte a könyvtartót és félelmes, visszhangzó robajt okozott.

Amint úgy félig le volt hajolva, Berkó Károly odatekintett. Látta a fiatal leány zavarát, arcának édes pirulását, de tudja Isten, az udvariasság abbéli követelésének sem sietett eleget tenni, hogy a könyvtartót felkapja.

Elfogult, konok ellensége volt a női emancipációnak és abban az édesen p-ruló arcú, gyöngye kis virágban gyűlölte a vetélytársát. Akinek, ha jobb lesz a diplomája, állást adnak a várhegyi gimnáziumban, hova ő gyermekkorra óta vágyik. És aki ellenlábasa a komoly, szigorú tudományos törekvéseknek, mert hát végre is nem természetes megnyilatkozása a női élethivatásnak a tudomány. Lgyen családanya és nevelje gyermekeit.

Igy Berkó Károly. S mig hirtelen átvillantak fejébe a gondolatok és eszébe jutott, hogy ő a papi pályát is azért hagyta oda, hogy esze minden gondolatát, szive minden lüktetését az ő szive mélyéből bálványozott szakjának a nyelvészetnek szentelje, komolyan haragudni kezdett mellette lapozó, figyelmesen buvárkodó kollegájára.

boldogulásomat? Miért féltik éppen a Zichy grófok az én lelkem üdvösségét? Miért kell „egyesülnöm“ „szervezkednem“, hogy én boldog lehessenek? Ha pedig egyéb — nem lelki — üdvösségemről van szó, miért nem akarnak a többi magyarnak is juttatni ebből a földi malasztból? Valamennyiünkre ráfér egy kis boldogság és én az én Jankli szomszédomnak is kívánom a boldogulást, aki napestig hurczolja a batyut.

Higgyék el az urak, mást mint papot és egy pár vénasszonyt nem fognak sohasem egyesíteni, hacsak meg nem mondják mit akarnak. — Mondják meg, hogy a tudományt akarják üldözni, ha Zichy Nandor gróf azt ésszel felfogni nem képes. — Mondják meg, hogy kicsi, kevés nekik a papok hatalma, hogy nekik a papság és a kereszténység synonym fo almak. — Mondják meg, hogy a katolikusok egyesítésére azért van szükségük, hogy az országra rákényszerítsék a klerikális politikát, mondják meg, hogy az a sok czifra frázis, az a sok vörös rongy, a mellyel programmjaikat bélelik, csak arra szolgál, hogy eltakarják igazi céljaikat, mondják meg, hogy a tudományt, gondolatok szabadságát azért üldözik, mert a nép elmaradottsága, tudatlansága mellett boldogulnak ők a legjobban. Felvilágosodott nép, olyan nép, mely megérett arra, hogy megkülönböztesse a politikai, értsd: egyházi kereszténységet a hittől, és észre vegye, hogy e kettőnek egymáshoz

semmi köze, őket egy lépésnyire sem fogja követni.

De csak folytassák így tovább, akkor senkinek ezen gyülekezési és egyesülési düh ellen nem lesz kifogása. Minden mondatból kéri az álnokság és a legtöbb szónoknál a tudatlanság. Olyannyira megszokott sémák szerint darálták le a néppárti kátéból vett mondásaikat, hogy csak az együgyűség mehet itt lépre. Persze azért nagy veszedelem rejlik ebben az egyházi és világi kereszténykedésben. — Az emberek roppantul szeretik a tisztéseket.

Az egyesületekben pedig könnyen kapni ilyeneket és ha a vldéki nyárpolgár hirtelenében „szeretett testvére“ lesz az aranygyapjas grófnak, megesküszik, hogy ő különb katolikus, mint János gazda, aki mosolyog akkor, midőn elakarják vele hitetni, hogy az aranygyapjas ur magasabb kulcs szerint fogja fizetni a föld adót, csak hogy a Jánosét apaszsa.

No, legyenek nyugodtak, olyan magyar ember nincsen, aki ezt elhiszi. Urral pappal nem szeret komázni. Az urat megsüvegeli, ha muszáj, a papnak pedig megadja a neki járó tiszteletet — a templomban — de azonkívül nagyon jól tudja, hogy a tisztelendő is husból vérből való és éppenséggel nem fáj neki az egyház feje, amint hogy ez nagyon jól érzi magát akkor is, ha nem használták fel politikai czelokra.

Azt hiszem, nem nagyon vágyód-

nak a magyar katolikusok a nagygyűlés által kilátásba helyezett Eldorádóba. Mem érünk rá keresztülragódni a Zichy-bölcsességek tejbekásáján. Elég nekünk a magunk baja is — végezzenek a püspök és gróf urak a magukéval önönmaguk.

Dr. F. S.

A felirati javaslat formája.

A trónbeszédnek nemcsak tartalma, de külső alakja is meglepte a közvéleményt. Évtizedek óta ez volt az első trónbeszéd, melyben az igazán nemzeti és magyaros tartalom hasonló külső formában jutott kifejezésre. A többség válaszfelirata, amely feleletül készült e trónbeszédre, szintén meglepett, mög pedig előadásbeli pongyolásával s nyelvének teljes idegenszerűségével. Törvényeink és országgyűlési határozataink magyarsága köztudomás szerint igazán botrányos, de e felirat ebben a nemben minden kigondolhatót felülmul. Némétül nem tudós tözsgyökeres magyar észjárásu ember e feliratnak nagy részét helyesen egyáltalán meg nem értheti. Aki pedig tud németül, az is csak úgy igazolódik el rajta, ha egyes kifejezéseket, sőt egész mondatokat is előbb németre fordít.

Állításunk igazolására az alábbiakban a szarvashibák és botránkozató magyartalanságok közül csak a legfeltűnőbbeket soroljuk fel. „Majdnem három évtizeden át szeretett hazánk úgy anyagi, mint közművelődési téren oly gyors előmeneteleket tett.“ Ez hibátlan magyarsággal azt akarja

Egyszer aztán eszébe jutott, hogy írnia kellene. A tintatartó az asztal tulsó végében volt. Nyúl utána, Irma megelőzi és oda hozza a tintatartót és oly szépen nézett nagy, csodás varázsu szürke szemével Károlyra, hogy szinte beleszédült.

— Köszönöm, — szölt halkán és azon elmélkedett, hogy ez a kisasszony őt csuful lefözte.

Hanem másnap s aztán. Károly ur ugyan belepróbált még egyszer temetkezni a nagy, vastag, bőrfedeles könyvekbe, folyóiratokba, de Irma kisasszony, akinek hát hivatás ide, hivatás oda, de be kellett mutatkozni, figyelmeztette, hogy a fényt, a napsugart nem szabad elzárni szemétől. És csakugyan, hogy félre rakta a könyveket, fényes sugarak szálltak az asztalra, s őszí, de még meleg verővény mosolygott be a nagy ablakon.

Az apró fényugarak reszkette szaladgáltak ide-oda a régi halvány betűs lapokon s a padlóról felszálló por is aranyá fényesedett bennük. Károly kinézett. Sima, keklő ég nevetett künn s az utcáról hangosan beszélő, járó-keelő emberek nevetését hozta fel a szellő.

Az egyik ablakszárny nyitott részén behuhantak az őszi rózsák, kései virágok illatai. keveset mondó, bágyadt, elmélkedésre, tavaszra és napfényes nyárra busan emlékeztető illatok és körülzsongták Károly ur szívét. Édes kábultság szállt fejébe s mintha a nevető, mosolygó élet tündére selyemkendőjével végig simította volna homlokát. Nem, nem érezte, hogy a sok olvasástól, mint

máskor, nehéz, szédül a feje. Oda tekintett Irmára. Az valami természettudományi dolgot olvasott, de úgy félig rá nézett Károlyra, ahogy nők tudnak nézni s amit mi férfiak nem igen tudunk észre venni.

Aztán rajtafelejtette tekintetét. És most, először dühös lett arra a füzetes könyvre, mely szeméi sugarát tőle ellopja. Szeretett volna a lány villogó szemébe nézni. Nem tehette.

— De hát végre is, megromlik a kisasszony szeme, suttó ott. Irma édesen, szemérmesen tekintett oda és szereettel simogatta meg babonás szép szemével az iránta már érdeklődő Károlyt.

Nos, már ennyire vén medve, ennyire? gondolta lányos pajkossággal. Mert ilyen ördögös, asszonyi sugalmaik vannak még a latin és görög rendhagyókat deklináló kisasszonyoknak is.

És szinte jól esett volna a legnehezebb algebrai tételek megfejtése mellett evvel a tudományos, szelid lelkületű, jámbor urral is bolondozni. Egy tündér sugta neki ezt a bohó gondolatot, egy tündér, aki a tükörből bókól neki s az öltözőben kitaláltatja vele, hogy ma kék bluzt öltesz, holnap fekete aljjal rózsaszínűt és teszel piros pántlikás kalapot . . .

Berkó ur szemlesütve bátorkodott:

— Ha nem lenne ellenére, nem sétálnánk együtt? És előre fél, ha Irma kisasszony ellenzi. Nézte a lány ajakát. Jaj, ha azt mondaná, hogy nem jön!

Irma mosolygott és összetette a könyveket.

— Szívesen Berkó ur, szívesen. És mentek öltözni. A két kalap pedig, a nagy öblös, széles karimájú, kopotlas kalap, meg a piros pántlikás, a hamis, tolakodó kis kalap azóta vitakoztak, veszekedtek.

A kalapok többsége a kopottak pártjára kelt és valahogy ki akarták nézni a bevándorlót, Azonban az ürte a gunyos, lesújtó tekintet és mikor az illatos szellő végig lebbent a termen s a fényes sugar végig karikázott az ódon könyveken, hitte, tudta, hogy ő győz itt. Aztán a piros pántlika lengett-lingett a fuvallomban és ragyogott a verőfényben.

De a kopottas is remélte a győzelmet, A komoly munka és tudomány szent nevében.

De mikor Berkó ur Irma kisasszony fölé hajolt és lázasán, fényes szemmel beszélt hozzá, tudta, hogy vége. Szomorúan összezsugorodott a polczon s mikor Berkó ur künn a fejére tette, olyan kajlának, fél-szegnek, meggyűröttnek látszott, mintha le kívánczolt volna a tudományos fejéről.

Egész magaviselete olyan volt, mint egy elhasznalt jelszóé, mint egy sutba vetett életigazságé, melyet a változó, haladó idő a lim-lomok zugába, a felejtés temetőjébe hantolt el.

A kis piros pántlikás kalap pedig daldalmasan uszott az őszi verőfényben. A szerelem győzelmét és boldogságát hirdette mindenfelé és örömmel fogadta a régi ismerősök bókoló köszöntéseit.

jelenteni, hogy minden irányban oly gyors előmenetelt tett. Mond-e magyar ember olyan értelmelenséget, mint „megapadtak aztán azon eszközök is?” A magyar ember eszközei elfogynak, vagy megfogyatkoznak, de soha meg nem apadnak, miután tudvalevően még átvitt értelemben is csak a forrás apad meg, ha mindjárt csak segéd vagy pénzforrás alakjában is. Még Bánffy Dezsőnek sem voltak olyan botrányos magyarságu kifejezései, mint a felirat mondata: Nem a mi hibánk által el lett mulasztva. Ilyen magyassággal csak azok a finanszvizualnokok irtak a hatvanas évek végén, a kiket az alkotmányos magyar pénzügyi kormányzat a Bach- és Schmerling rendszertől vett át inventárium mellet.

A válasz-felirat készítőjének nyelvérzékét az ilyenfélék: főleg egy kérdés az — egyáltalán nem sértik, holott meg vagyunk győződve, hogy a társalgásban ezt helyesen maga is így mondja: főleg egy kérdés van. A magyar ember egyezségre lép valakivel és nem egyezkedésre mint Ő Felsége magyar kormányának idején a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok egykori kormányával. Ne csodálkozzunk tehát, ha ezen intézkedésben Magyarország nem látta egész terjedelmében valószínűsítő azon kívánságokat, miket hazánk érdekében támasztani, nemcsak jogunk, hanem kötelességünk is. A felirat nem szóban forgó, hanem szóban álló ügyeket ismer és olyan felfogásokhoz ragaszkodik, melyek nem a törvényekben foglaltak, hanem annak szakaszaiban vannak lefektetve.

Az osztrák és magyar érdekeknek közös érintkezései vannak nem pedig közös érdekei. A melyik mondatban nincsenek ilyen fűlértő magyartalanságok, azok legnagyobb részét stilisztikailag oly esetlen kacsaringós-sággal vannak fogalmazva, mint a következő: „Mindazáltal nem mondunk le arról a reményről, hogy valamint a kereskedelmipolitika nem szabad, hogy káros vissza éléssel legyen, azon nemcsak az uralkodók, hanem a népek érzelmeiben gyökerező szövetségi viszonyra, mely évtizedek óta Európa egyik főbiztosítékát képezi, ugy ezen szövetségi viszony talán mégis enyhítőleg fog hatni azon ellentétekre, melyek a jelen pillanatban a kereskedelmi politika terén még fenforognak.” Ha a szavak csakugyan arra valók, mint egy híres francia diplomata mondta, hogy velők a gondolatokat eltakarjuk, akkor az idézett szavak e feladatnak mesterileg megfelelnek.

Nemcsak az szükséges, hogy a parlament hamisítatlan eredménye legyen a választásokban megnyilatkozó nemzeti akaratnak, hanem az is, hogy törvényhozói munkásságában s minden fajtájú nyilatkozatában az igazi és hamisítatlan magyar szellem tükrözzék vissza. Mit ér az a törvényhozás, mely idegen észjárásával és magyartalan nyelvvel megrontja mindazt, ami a közérzés és felfogás nemzeties voltát és magyarságát alkotja?

De eltekintve ettől, a parlamentnek

együttal a nemzet általános műveltségét is vissza kell tükröztetnie. A nemzet általános műveltségének pedig lényeges és elengedhetetlen alkotórésze a nemzeti nyelv szóban és írásban való olyfoku tudása, mely együtt jár a középiskolai irodalmi tanulmányok kielégítő eredményü elvégzésével. A felirati javaslat ezt a mértéket a külalak tekintetében nem üti meg. Vissza kell tehát adni egy bizottságnak, hogy az alakítsa át a nemzet mai általános műveltségi színvonalának megfelelően s tegye formailag is a trónbeszéd méltó visszhangjává.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület évi jelentéséből.

— Folyt. és vége. —

(Turista ügy és idegenforgalom.)

Hozzá férhetővé tenni Erdély természeti szépségeit és idevonzani a hazai és külföldi turistákat: valósággal lábra állítása volna a szegény népnek, mert az idegenforgalom révén épen ez a rész jutna új keresetforráshoz, mely a megélhetési viszonyok miatt kívándorolni kénytelen. Ebben a tekintetben is sokat tett az E. K. E. Menedékházakkal, utakkal, utjelzésekkel s utjelző-táblákkal látta el a gyönyörűbb helyeket. A tordai hasadék, a Detonata, a Királykö, a Bencsecs, a Pilis, az Andrássy havasok, a rekizeli vizesés és majdnem az egész bihari havas részben feltárva, a forgalomnak már átadattak. Most még csak a hazai turisták látogatják e helyeket, de már jönnek az idegenek is. A nyáron például több angol turista-csoport jött országrészünkbe s ennek nyomán kilátásunk van föbb új iparvállalatra.

(Fürdő- és ásványvíz-ügy.)

Az egyesületnek külön fürdőügyi osztálya az erdélyi fürdők fejlesztésén fáradozik. Ellátja a fürdőket szakszerű utbaigazításokkal, azokat itthon és a külföldön ismerteti és mindent elkövet, hogy az erdélyi fürdők látogatottságát emelje. Az idén szak-könyvet adott ki „A fürdők helyes berendezése és az ásványvizek okzerű kezelése” czimmel. Külön ásványvizei részére különösen a Balkán-államokban óhajtt forgalmat biztosítani, e célból érintkezésbe lépett a konzulatusokkal és több ásványvíznek állandó piacot teremtett a külföldön. Nagy nehézségbe ütközik az erdélyi ásványvizeknek a romániai piacokat megnyerni, mert az oláh hatóságok mindenféle akadályokat gördítenek ez elé. — Legutóbb is az egyesület román vegyészszel nagy költséggel vegyelemezettett egy ásványvizét és a szükséges bizonyítványokkal felszerelve, beadta kérését az osztrák és magyar konzulatus utján a román belügy-miniszternek, hogy ennek a viznek kivitelét engedélyezze. A vegyelemzés és minden másféle költség 2000 koronába került. Mikor a kérés elintézését sürgette az E. K. E., arról értesült, hogy a konzulatus utján beadott kérés elveszett. Tehát az eljárást meg kell ismételti újra, ugyanazokkal a költségekkel.

(Selyemtenyésztés.)

Tudvalevőleg a selyemgubók tenyésztésével a Dunántul közsegei igen jövedelmező keresethez jutottak. Erdélyben ezeknek a tenyésztésével még nem tettek kísérletet, különösen azért nem, mert kevés a szederfa. Az E. K. E. itt is kezdeményezőleg lépett

fel és az összes erdélyi közsegeket számba vette, hogy melyek volnának alkalmasak a selyemgubók tenyésztésére. A Székelyföldön vagy 20 község ajánlott tel kisebb nagyobb területet szederfák ültetésére s maga az egyesület is egy nagyobb szederfa-iskolát óhajtt létesíteni Kolozsvárt. — E tárgyban érintkezett az E. K. E. Bezerédj Pál selyemtenyésztési miniszteri megbízottal, a ki a szegszárdi selyemtenyésztési intézet egyik főfelügyelőjét a helyszínére küldötte, hogy az egész kérdésre nézve az irányító intézkedéseket megtegye és az E. K. E. intézőinek az utbaigazításokat megadja. — Már a tavasszal megkezdődnek ilyen irányban is a munkálatok.

(Kiadványok.)

Az országrész természeti szépségeinek megismertetésére a kiadványoknak egész tömegét adta ki az E. K. E. Majdnem 20 ra megy a kiadványok száma, melyek közül most jelent meg az Erdélyi Kalauz, a Hunyadmegyei Kalauz, a fürdők leírásának német és oláh nyelvű része. A vasuti állomásokon színes tájképek ismertetik az erdélyi természeti ritkaságokat, több helyen felállított stereoskopok nyújtanak izelítőt a látóvalókról. Most van előkészítés alatt az angol és francia közönség részére egy angol és egy francia ismertető könyv, mind szép képekkel illusztrálva.

(Helynevek.)

Az E. K. E.-nek alapszabályszerű egyik feladata, hogy az erdélyi helynevek rendezése céljából a szükséges lépéseket megtegye. Annak idején a helynevek magyarsága érdekében nagy küzdelme volt a nemzetiségekkel, míg végre törvényes uton szabályozták a kérdést. A törvény azonban nincs végrehajtva s ezért a helynevek tekintetében Erdélyben igen nagy a zűrzavar. Az egyesület összegyűjtötte a magyar helynevekre vonatkozó történelmi adatokat s ezek alapján óhajttja a régi magyar helyneveket jogaikba visszahelyezni.

(Kiállítások.)

Nagy költséggel jár az E. K. E.-nek az a törekvése, hogy a kiállításokon mindig méltó módon mutassa be Erdélyt. Részt vett annak idején a budapesti millennáris kiállításon, melyen nagy eredménnyel, a brüsseli kiállításon, melyen disz oklevéllel, a párisi kiállításon, melyen elismerő okmányokkal és a maros-vásárhelyi iparkiállításán, melyen eredménnyel tüntették ki. Maga rendezett kisebb kiállításokat Kis-Kun-Félegyházán és Debreczenben, hol az erdélyi háziipari termékeket mutatta be. E kiállítások, míg egyfelől dicsőséget szereztek az E. K. E.-nek, másfelől rendkívül széles körben megismertették Erdélyt, úgy, hogy most már a külföldi kiállításokra rendszeresen meghívják az egyesületet. Legutóbb Schumacher Sándor, a neves dán író tárgyalt az egyesülettel, hogy 1902 ben egy erdélyi néprajzi kiállítást rendezzen a Tivoli-ban.

Az E. K. E. iparczikkek.

Az E. K. E. is kénytelen volt bele-menni abba, hogy nevének kezdőbetűit egyes hazai iparczikkek elnevezésére átengedje. Kénytelen volt azért, mert a többi kultur-egyesületek a pénzügyi résznek ezt a nemét elfogadták és így az E. K. E. sem zárkóhatott el attól, hogy hazafias céljai részére ilyen uton is anyagi segítséghez jusson. Az egyesület azonban kezdettől fogva tisztában volt azzal, hogy a név használatára egyes cégeknek adott ilyen kizárólagosság semmi tekintetben sem emeli az egyesület tekintélyét. Sőt sajnos látja, hogy az egyes

egyesületek egymásnak ilyen ipari czikkeit külföldi származással gyanúsítják meg, hogy ezzel a maguk iparcikkeinek annál nagyobb kelendősséet biztosítsanak.

Mindenesetre helyes volna, ha a kormány beleszólana a dologba és megszüntetné ezt az izléstelen és a hazai iparra nézve épen nem kedvező eljárást. Hiszen azzal a munkával, melyet az egyes egyesületek a működési területükön kívül eső ilyen iparcikk terjesztéséért kifejtének, üdvösebb és hasznosabb alkotást is létrehozhatnak. Az erdélyi egyesületek például azzal az erővel és munkával már rég felállíthatnák volna egy gyújtó-gyárat a székelyföldön, melyre valóban égető szükség van.

Ez a pár adat eléggé nyilvánvalóvá teszi, hogy az E. K. E. valóban méltó minden magyar ember támogatására. Kevés egyesület mutat fel ez idő szerint akkora eredményt, mint az E. K. E., mely anyagi erejének csekélysege mellett is oly nagy és jelentős kérdéseket vet felszínre és szívós munkájával és erős kitartásával mindeniket meg is oldja.

NAPI HIREK.

Luther Márton születésnapja.

Alig néhány napja, hogy lefolytak a reformáció 384-ik évfordulójának országsszerte megtartott lelkes ünnepei. Még azt hisszük, mindenütt, a hol csak igaz szívből ünnepelték ezt a csodálatos hatású ünnepet, ott rezeg a lelkek felett valami abból a lelkesedéstől, amelyet egykor az alászálló tüzes nyelvek támasztottak a hű tanítványok lelkében, s amelynek hatása alatt megalakult az első keresztyén egyház. Mindenütt, a hol csak Krisztus hamisítatlan evangéliumát hirdetik a szószékről, megmozdult a szív és lélek, s az egész haza protestáns híveinek fellángoló érzelmei, mint az Isfennek tetsző áldozat füstje szállott fel a magasba, a Mindenható dicsőséges trónusa elé. . . . És tegnap újra nagy ünnepnapja volt a reformációnak! Tegnap volt a születésnapja Luther Mártonnak, kinek neve azt a nagy mozgalmat jelenti, melynek eredménye a protestantizmus létrejötte volt. Nem mozgalom volt az. . . dicső szellemi harc, amit a bibliával vívtak százados álmukból felrázott emberek! Egy dicső szellemi harc, melynek hatása az újabbkori műveltség minden ágában felismerhető, s mely nemcsak hitéleti, hanem művelődéstörténeti szempontból is óriási változásokat idézett elő. . . . Ma négyszáz és tizennyolcz éve annak, hogy a XVI. századbéli reformáció megindítója és vezére Eislebenben egyik kis bányász házában először pillantotta meg a napvilágot. E nagy napon mi is kegyelettel áldozunk azon férfiu emlékének, aki soha el nem enyésző érdemet szerzett világot átalakító munkásságával.

A Csarnok közgyűléséhez.

A Csarnok közgyűléséről tegnap írott tudósításra vonatkozólag vettük a következő sorokat:

Kedves Barátom:

A Debreczen tegnapi száma referálván a Kereskedelmi Csarnok közgyűléséről, megemlékezik az én felszólalásomról is, és azt írja, hogy én a dr. Szántó Sámuel indítványához fűzött indokolás mellőzését kértem. Mivel ez tévedésen alapul, kérlek, hogy ezen helyreigazító soraimnak lapodban helyt adni sziveskedjél.

Nekem a dr. Szántó Sámuel indítványa ellen lényegileg nem volt kifogásom, nem is szólalhattam fel tehát annak indoklása ellen. Én abból a felfogásból indultam ki, hogy az indítvány természeténél és alkalmánál fogva nem hozható kapcsolatba az évi jelentéssel — melyet az elnök előzőleg már különben is egyhangulag elfogadottnak jelentett volt ki, — hanem teljesen önállóan tekintendő. És mivel az alapszabályok szerint a közgyűlés csak oly indítványokat tárgyalhat, amelyek az elnökségnek kellő időben bejelentettek és melyeket ez a tárgysorozatba felvett, azon meggyőződésemnek adtam kifejezést, hogy az indítvány alaki okokból nem tárgyalható.

Ezt mondtam én, azonban magához az indítványhoz, vagy annak indokolásához hozzá nem szóltam.

Debreczen, 1901. nov. 12 én

Hived

Dr. Gutfreund Sámuel.

Kötelességemnek tartom, Gutfreund barátom soraira megjegyzést tenni. A csarnok gyűléséről szóló referátát én irtam, de a közleményben nincs arról szó, hogy felszólaló Gutfreund dr. az indítvány mellőzését kérte. Egy kis pontocska az csupán, mely ezt a félreértést okozza. „Az indítvány mellőzését kéri” mondat dr. Freund Jenő felszólalásához tartozik s ezután a mondat után pont következik — azaz csak következők, ha nem felelték volna el oda szedni.

A fent idézett mondat ott befejezést nyer s oda pont jön s ha eszerint olvassa Gutfreund barátom is, akkor rájön, hogy csak egy kis pont okozhatta, hogy egy másik elszólaló beszédének befejező mondatát az ő felszólalásához lehet vonni s ezáltal beszédének más értelmet is adni.

A sajtóhiba ördöge gyakran okoz fatális tévedéseket s ez esetben is sajtóhiba, még pedig a legcsekélyebb — egy kis pont elmaradása idézte elő a zavart.

Lőw József,
segédszerkesztő.

Személyi hir.

Oláh Károly tanácsnok három heti szabadságáról haza érkezvén, a katonai, illetőségi és kultur-ügyek vezetését a mai napon átvette.

Hajdu-hadházak a pénzügyminiszternél.

Hajdu-Hadház városának küldöttsége járt hétfőn a pénzügyminiszternél, kérve a fogyasztási adók rájuk utalásának mellőzését s a város által megajánlott megváltási árának megajánlását. A pénzügyigazgatóság

és Hadház városa közt valami 3000 forint differenciáról van szó. A küldöttség állt Bajdor János főjegyzőből és Csapó László főbíróból, s Rákosi Viktor, a hajdunánási kerület országos képviselője vezette. A miniszter a küldöttséget igen szívesen fogadta, s megígérte, hogy tüzetesen fog az ügygel foglalkozni.

Az örök-elnök.

Az örökösök általában sokfélék, vannak nevető és siró örökösök, van örökös jókedvű ember, örök naptár, sőt örök zsidó is. Perczel Dezső azonban egyikéből sem való ezeknek a kategóriáknak, Perczel Dezső az örök elnök. Elnök volt, elnök most és az lesz örökké, sőt nem valószínű, hogy valami rendkívüli szünetet. Annyi bizonyos, hogy már az anyatejjel szívhatta magába azokat a jeles erényeket, a mik őt erre az örökségre kvalifikálják. Mert kell, hogy valami rendkívüli képesség lappangjon benne, ha mindig ennyire kiváltságos helyzetbe tud emelkedni társai felett. Mi ugyan nem ösmerjük ezt a rejtett kiváltságot, sőt valószínűleg ő maga sem, de ez legkevésbé sem az ő hibája, mert ulóvégre is az örök elnökség bizonyítványát senki sem hordhatja az orran, mint például az örök zsidó voltának kifejezését. Az ember egyszer csak azt érzi, hogy mozog benne valami rendkívüli és ha akar, ha nem, elnök lesz belőle. Látnivaló, hogy ez egészen önkéntelen dolog, mert ha nem úgy volna, Perczel Dezső nyilván maga tiltakozott volna legjobban az ellen, hogy őt most újabb a választfelirati bizottságba tegyék meg elnöknek. Perczel Dezső és — választfelirat! Ugyan, ugyan uraim, hisz annyi önök közt a képzett és okos ember, hát minek az a nagy szerénység! Mikor házelnökke tették a kiérdemesült szolgabíró még érte tük valahogy: a ki igazságot osztott a kanaszoknak, és deresre huzatta a tilosba kapott juhászokat, bizonyára kellő tapintattal és méltósággal oszthat igazságot a politikában tilosra tévedt képviselőknek is. De a választfelirat és deres közt semmi analógiát sem találunk, ha csak utóbb rá nem jövünk majd, hogy Perczel Dezsőtől választfeliratot kapni, vagy deresre huzatni — mindegy.

Kiadók gyászja.

Sulyos vesztéség érte lapunk kiadó tulajdonosát Kronovitz Ignácot. — Édesanyja özv. Kronovitz Lipotné 67 éves korában szerető fia karjai között elhunyt. A Kronovitz Lipotné temetése holnap, nov. 13-án lesz a Piacz u. 9. számú Csanakféle háztól.

Még egy hangverseny.

Legközelebb még egy hangverseny lesz a „Bika” szállóban. Mittermüller rendez itt hangversenyt, Mittermüller és neje nálunk ismeretlen, s épen ezért a közönséget közelebbről megismertetjük a hangversenyzőkkel. Ugy Mittermüller József, mint neje m. Lengyel Erzsébet, kora gyermekégtől a zenével foglalkoznak. A budapesti zene akadémia felismerte bennök a tehetséget s őket a zeneművészetben kiképezte, Mittermüller József gordonka művész és az aradi zene konzervatorium igazgató tanárja s neje M. Lengyel Erzsébet ugyan ottan zongora tanárné és mint zongora művésznőt ösmerik. E két művész most körutou van Európában s utjokból visszatérve városunkat is felkeresik, hogy f. évi december hó 1-én tartandó hangverseny alkalmából, bobizonyítsák azt, hogy nem csak a külföld tud felmutatni

művészeket, de Magyarországra is dicsekedhetik ilyenekkel. A Mittel müller pár érdemét a külföld is elismerte. Érdeklődéssel nézünk a hangverseny elé.

Az új ciklus esküdtjei.

A debreczeni törvényszéknél Szücs Miklós dr. elnök vezetésével e hó 11-én sorsolták ki az 1901. évi december hóra az esküdtök szolgálati lajstromát. A bíróság részéről az elnökön kívül dr. Szeőke és dr. Vass bírák, Balogh Béla jegyző, a királyi ügyészség részéről Balint kir. alügyész s az ügyvédi kamara részéről Nagy Sándor ügyvéd vettek részt a kisorsolásnál. Kisorsoltattak I. Rendes esküdtéül: Szilágyi Lóré ügyvéd, Szilágyi József gazda, Markus Jenő vendéglős, Kovács Péter kereskedő, Nagy János gazda, Benyáts Emil kereskedő, Nagy Albert kereskedő, Poroszlav László hivatalnok, László József magánzó, Müller Sándor szállító, dr. Irinyi István ügyvéd, ifj. Schaf János táncztanító, Simonffy Antal ny. bír., Pálfi István gazda, dr. Müller Ottó tanár, dr. Nagy Zsigmond tanár, Mayer János kereskedő, dr. Öreg János tanár, Katz Jakab kereskedő, dr. Gollander Dezső ügyvéd, dr. Kuvács József ügyvéd, Nagy Mihály föld birtokos, Huflesz Kázmér földbirtokos, Nagy Lajos esztergomi, Sósokuty Tarnok Ignác ny. v. hivatalnok, Komoróczy Ferencz birtokos, Weisz Lévi kereskedő, Stieber János magánzó, Stégmüller Árpád építész, Ménes János gazda. II. Helyettes esküdtéül: Balogh István gazda, Füleki Pál gyógyszerész, Kovács Ferencz gazda, Dóczy Imre tanár, Dalmy Kálmán hivatalnok, Hegedüs Ferencz gazda, Zátorszky István karpites, Balog József hentes, Telky Mátyas szücs, Tókos Gyula hivatalnok.

A függetlenségi-párt értekezlete.

Az országos függetlenségi es 48 as párt este 6 órakor értekezletet tartott Kossuth Ferencz elnöke alatt. A párt a részükről bnyújtandó választási javaslatl foglalkozott. Felolvasták a párt felirati javaslatának tervezetét, melyet általánosságban nagy lelkesedés között elfogadott az értekezlet. A részleteknél Thaly Kálmán, Komjáthy Béla, Benedek János, Bartha Ödön, Gál Sándor, Kossuth Ferencz, Lengyel Zoltán, Krasznay Ferencz, Versse József és Eötvös Bálint szóaltak fel, mely után részleteiben is elfogadták a párt tervezetét. Ezután Bartha Ödön indítványára a párt álláspontjának a képviselőházban való kifejtésével s a javaslatnak beterjesztésével Kossuth Ferencz pártelnököt bízták meg. Benedek János indítványára köszönetet és elismerést szavaztak Kossuth Ferencznek, Komjáthy Bélának, Bartha Ödönnek, Barabás Bélának és Thaly Kálmánnak mint a felirati jahaslatot készítő bizottság tagjainak. Majd Barabás Béla bejelentette, hogy a mandátumról való lemondásáról értesítette a gyomaiakat, kik őt pártelnöküknek választották és hogy volt kerülete az új választásra Győry Elek volt országgyűlési képviselőt jelölte. A bejelentéseket tudomásul vették.

A gazdasági tanintézet ifjuság gyűlése.

A m. kir. gazdasági tanintézet ifjusága f. hó 9-én tartotta meg segélyző-egyesület

tisztviselőinek választását a Pallagon. A nagy alakuló közgyűlésen Vörös Pál elnököt, mint védnök, ki meghatározó beszédben vázolta az segélyző egyesület célját, s a gyűlést megnyitotta. Elsősorban is az elnök megválasztását kérte, mely után az ifjuság egyhangulag Horváth Andor III. é. hallgatót kiáltotta ki, erre az új elnök szép szavakkal megköszönte a hallgatóság egyöntetű bizalmát — elfoglalta az elnöki széket. Következett a s. e. többi tisztviselőinek választása. Aelnöknek Sesztay István III. é.; pénztárnoknak Venczély Zoltán; jegyzőnek Sommerfeld Arthur II. é. h. ellenőröknek Czegléd Ákos III. é. h. Szathmáry József II. é. h., bizottsági tagokul Pokomándy Imre és Balogh Sándor II. é. h., Horváth István és Kovács Géza I. é. h., bizottsági pótagokul pedig Tóth Zsigmond III. é. h., Forster Tibor II. é. h., és Poyvár Jenő I. é. hallgatók választották meg. Elnök az eredményt kihirdette, az ifjuság pedig elhatározta, hogy f. hó 16 an este Pallagon bankettet rendez, melyen Magyar testvérek bandája fog játszani.

Az ácsifjuság mulatsága.

A debreczeni ácssegédek létesítendő Szakegyületük javára e hó 16 an, szombaton a Margit-fürdő tancztermében, a kőműves dalásda közreműködésével, tanczmulatságot rendez. Belépti-díj 1 kor, 40 fill.

Elveszett briliáns.

Tegnap a főtéren elveszett egy borsó nagyságu briliáns gyűrű kő. A megtaláló illő jutalomban részesül, ha vagy a rendőrségnek, vagy szerkesztőségünkben átszolgáltatja.

A malom munkásaiak gyűlése.

Az „István“ gőzmalom társulat munkásai önképző és segélyző köre 1901. November d. u. 3 órakor Kéttmalom utcai sajtó körhelyiségében „Rendkívüli közgyűlést“ tartott, melynek tárgyai voltak: 1. Az 1901. aug 24-én megtartott zászlóavatás eredményéről szóló elszámolás, 2. a lemondás folytán megüresedett tisztviselői kar és választmány megválasztása. A választás következőleg folyt le: Elnök: egyhangulag Ba:litza Pál főgépész, aelnök: Rajczy György; jegyző: Rózsassy László; pénztárnok: Kovács Józse; könyvtárnok: Koszteczky Bertalan és Godzsák József; számvizsgálók: Molnár Mathuzsálem, Szekeres László, és Sipos Antal; körgazda: Spáll Károly; zászlótartó, Balogh Lajos és Oszvát József; választmányi tagok: Sesztina Lajos Szabó Kálmán alapító tagok, Soós János és Mayer Jenő pártoló tagok, továbbá még 16 rendes és 5 pótválasztmányi-tag. Az új tisztikar elhatározta, hogy a zászló-beszerzési költségeinek fedezésére kibocsátott gyűjtő ivenken befolyt összegeket a gyűjtők névsorával rövid idő alatt hirlap utján közölni fogja.

Orosz lovak — magyar lovak.

Tudvalevő dolog, hogy mi magyarok égünk a szabadságért és felolvadunk a burok iránti rokonszenvben. Ellenben a muszkák nyögnek a zsarnokság alatt és kancsuka suhintásoktól félve, nem sokat bibelődhetnek a délafrikai népek sorsával. De mi azért a szabadságért való rajongásunkban tizezrével adjuk el lovainkat az általunk agyonszidott angoloknak És ha majdan sikerül letiporni a burokat, elmondhatjuk, hogy a magyar lovak voltak ebben segítségére az angoloknak. Allamférfiaink, nemzetgazdáink örömtől sugárzó arccal hirdetik, hogy lökivitelünk

mily pompásan emelkedik, kormányunk is büszke a sikerre és eszeágában sincsen, hogy afelett töprenkedjék, vajjon helyén való-e az egyik hadviselő félnek illeten támogatása? Pokolba is a töprenkeéssel, ha az anglusa legkomiszabb gebét is jól megfizeti. A zsnok orosz kormány pedig, mely letiporja a szabadságot, csodálatosképen másként gondolkodik. Mindenki olvashatta a lapokban, hogy az orosz hatóságok megtiltották az orosz lovak kivitelét. Az orosz lovak tehát joggal lenézhejk a magyar lovakat. Az orosz lovak nem segítenek Kitchenernek.

Szilágyi Schwarcz Gyula vezekel.

A szabadkai rendőrkapitány néhány hóval ezelőtt botrányos viselkedése és zsarolás miatt kitiltotta a város területéről Szilágyi (Schwarcz) Gyula nevű állítólagos hirlapíró. Szilágyi elég merész volt az őt ért állítólagos jogtalanság miatt a budapesti újságíró-egyesület védelmét kikérni és egyuttal sajtópörrel lenyegette meg az őt leleplező budapesti és vidéki lapokat. Ámde a sajtópörök elmaradtak, mert Szilágyi Gyulának be kellett vonulni a budapesti kir. ügyészség fogházába holmi kaucziósikkasztás vagy zsarolás miatt. Most, hogy kiszabadult ez a jeles firma, újra beszéltet magáról, még pedig ezuttal a vezeklő, a bűnbánó Szilágyi Gyulát ismerteti meg közönséggel. Nyilatkozatot ad ki, amelyben önmagát a sarga földig legyalázza és alázatosan könyörög bocsánatáért Szabadka polgármesteréhez Mamusich Lázárhoz, a kinek nevét Szabadkáról való elitavozása után egy röpiratban példátlan módon meghurcolta. De a legszegyenletesebb az a nyilatkozata, a melyet ifj. Vojnich Sándor országgyűlési képviselőnek adott. Példátlanul gyáva meghunyászkodás ez a nyilatkozat, a mely érdemes arra, hogy szószerint közzé tegyük. Szól pedig Szilágyi Gyula nyilatkozza ekképen:

Nyilatkozat:

Ezennel kijelentem, hogy ma, 1901. november hó 8-án reggel egynegyed kilenc órakor felkerestem nagyságu ifj. Vojnich Sándor országgyűlési képviselő urat lakásán, Kaplony-utca 9. szám alatt. Feljöttem pedig azért, hogy azokért az alávaló gyalázatoságokért, a melyeket ifj. Vojnich Sándor urra reá fogtam, a melyeket én alávaló és gaz rágalmazóktól kaptam, s elég kvalifikálhatatlan módon felhasználtam. legmélyebb bocsánatot kérek. Ifjabb Vojnich Sándor ur engem lakásán tetlegesen bántalmazott, kézzel és vasbottal, a nélkül, hogy én megmertem volna mocczanni, miután tudtam és tudom, hogy azon aljasságokért, mit vele szemben elkövettem, e tetleges bántalmazást meg is érdemeltem.

Budapest, 1901. november 8-án.

Szilágyi Gyula, s. k.

Elöttünk:

tiszaujhelyi Ujhelyi Jenő s. k.,

mint tanu.

tiszaujhelyi Ujhelyi Pál s. k.,

mint tanu.

Laknak: Kaplony-utca 9., II. 13.

Fentieket teljesen saját szabad elhatározásomból irtam le és annak bármely tetszés szerinti lapban leendő felhasználására nagyságu ifju Vojnich Sándor urat felhatalmazom.

Budapest, 1901. november 8.

Szilágyi Gyula, s. k.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szerda: negyedszer San-Toy.
Csütörtök: harmadszor Zaza. Szin-
 mü 5 felv.
Péntek: Dr. Klausz. Vigjáték 5 felv.
Sombat: III-ik Richárd király. Tra-
 gédia 5 felv.
Vasárnap: Délután 3 órakor fel hely
 árakkal Napfogyatkozás operette 3 felv.
 Este 7 és félórakor Uriel Acosta. Szin-
 mü 5 felvonásban.

San-Toy.

San-Toy bevált. Kasszadarabja lesz a színháznak, pedig ezt nem igen érdemli meg. Elődjei, Gésák. Görök rabszolga inkább rászolgáltak, hogy minden este zsufolt ház nézze végig, de San Toy kevésbé. A mi varázserővel bírhatna, az elsősorban a zene lenne. Ebben nagyon is csatlakoztunk. Megközelítőleg sem találhatjuk meg a San Toy-nál azt a bájos, kellemes muzsikát, mint a Gésáknál; van ugyan benne néhány ilyen zenerész, de egészben véve mögötte áll a Gésáknak. A darabban előforduló tánczok sem bírhatnak oly nagy vonzerővel, mert azokat a tánczokat egyik szereplő sem tudja úgy tánczolni, a hogy azt egy ilyen darab, melynek fővonzereje a tánczra is alapítva van, megkívánja, hogy azzal kiemelkedjenek a darabról. Komlósi, Kallay tagadhatatlan ügyesen mozognak, szépen tánczolnak, de mindegyiknél hiányzik a könnyedség s hiányzik az a bizonyos forma, melyről ralehetne ösmerni, hogy ime ez az a könnyed, szép gyönyörkedtető angol, chinai táncz. Ha így lenne, akkor ezt felösmerné a közönség s tegnap este is nagyobb hatást érhetek volna el tánczaikkal.

Tegnap este is zsufolt ház — csalódott a darabot illetőleg várakozásaiban. Az előadás leszámítva nem a szereplőkre vonatkozó eléggé bántó s az előadást is zavaró hibákat, melyről alább lesz szó — kiélegített mindenkit. Komlósi Emma eleven, pajzán s diszkrét játéka uralta a színpadot s gyönyörű énekszamaival, üde, tiszta hangjával nagy hatást ért el, valamint nem tévesztették el hatásukat izléses és szép toilletjei sem. F. Kallay Lujza kedves, természetes játékát s szépen sikerült énekszamaival élvezettel neztük s hallgattuk. Sziklay, Szathmáry helyi vonatkozású sikerült kupaikkal nagy tetszést arattak. Nagy Gyula a császár szerepében egyiket mutatta be legjobb alakításainak.

Az összejátekknál már találtunk kifogásolni valót. Különösen a karra és pedig a női karra vonatkozó. Nem tudjuk mi oka, de sajnosan tapasztaljuk már régebben, a női karban nincs meg a kellő fegyelem. Nagyon is szabadon érzik magukat egyesek a színpadon s megbotránkozására a közönségnek, kedélyesen diskurálnak.

Tegnap is tapasztalhattuk ezt, különösen a 2-ik felvonás vége felé és a 3-ik felvonásban. Ilyen körülmények közt azután nem lehet csodálni, ha kesnek, mint tegnap az említett két felvonásban, hol nem egyszer nem a kellő időben távoztak a színpadról s ugyanesak nem idejében tértek oda vissza. A rendező s az ügyelő figyelmébe ajánljuk ezt, de az igazgatónak jóakarataiba is ajánljuk a női kart, ő talán segít ezen az állapoton.

A rendezők figyelmét pedig különösen felhívjuk a világításra. Gyakran észleljük azokat a bosszantó dolgokat, mit a villamos reflektorral elkövetnek. Minden előadásnál, hol a reflektort alkalmazzák, nagy a zavar. A reflektor rendszeren épp az ellenkező irányban világít, mint ahogy óhajtják. Tegnap is

láthattuk, hogy pl. a reflektorral a színpad elején álló Komlóssyra akartak villamos fényt vetni és épen a színpad hátuljára világítottak. Másik hiba a reflektorral való színváltozás. Ez is sok zavart okoz. Azt meg épen elfelejtik, hogy az általuk alkalmazni óhajtott színváltozás csakis sötétített, nem pedig teljesen kivilágított színpadon sikerül és nyugt gyönyört a szemnek. Jövőben több gondot kérünk a reflektorok alkalmazásánál.

A férfikar elősmérésre méltóan megállotta helyét, valamint gyönyörrel hallgattuk a zenekar pompás összejátekát. Az operett dirigálásával megösmertük, hogy Marton Géza fiatal karmesterben milyen tehetség, lelkiismeretesség van s ami fő, vasmarokkal tartja össze a zenekart is.

(L. J.)

CSARNOK.

Csak óvatosan.

(Elbeszélés: Groller Balduin-tól.)

— „Mindenesetre!” ismétlé Rudolf ur erős, ferfiass hanggal.

— „Hogy csinálják azt?”

— Mindjárt elmondom. Maradjon szépen ülve, de egész nyugodtan, meg se mozogjon!

Alexandrine egész nyugodtan ült, meg se mozdult Rudolf ur kimért lépésekkel hozzá ment és felé hajolt.

— Ne mukkanjon! Azt mondtam! — kiáltott rá szigorúan. — Kezet le, fejet fel! No és aztan megcsókolt a száját.

Alexandrine a füle hegyeig elpirult: és aztan kíváncsian kérdezte: „Hát így csinálják azt?”

— „Még nem vagyunk kész”, jegyezte meg okta ólag Rudolf ur.

— „Ugy látszik, hogy Ön nagyon jól ismeri ezt a szertartást, doktor ur.”

— „Először is meg leszel büntetve az „Ön“-ért; ez mindig egy csókba kerül.” Odament és megbüntette.

— „Hát mit kell nekem tenni?” kérdezte a sarokba szorítva. Alexandrine.

— „Mindjárt meglátod. Még csak a felével vagyunk kész. Most én ülök le, nem mukkanok és aztan —

— „És aztan — nekem kell”

— „Hát kinek?”

— „Meg kell ennek lenni?”

— „Természetesen meg kell lenni. Ez a szigorú előírás.”

— „Hát, ha meg muszáj lenni!” Odament és eleget tett a szigorú előírásnak.

— „Ne aggódj, édes gyermekem,” mondta Rudolf ur jóakaró vidámsággal. „Ebbe még senkise holt bele.”

— „Honnan tudja — ne, ne büntessen meg, kérem, ne büntessen meg! — honnan tudod, ezt olyan pontosan?”

— Éppen tegnap olvastam a lexikonban!

— „Benne van?”

— „Benne természetesen!”

— „Végre csakugyan igaz lesz!?”

— „A tudósvilág már teljesen egy véleményen van ebben a tekintetben.”

— „Jó, de még valami nyomja a szívemet: ezt hívják bruderschaft ivásnak?”

— Hát a tudomány nem tudott itt másképp segíteni. Iváshoz — ne haragudj, drágám! — nem vagy használható. Itt úgy lehet segíteni, hogy az ember valami alak képzeleti szint ad a dolognak.

— Ugy látszik számottevő tapasztalatod van ezen a téren.

— „O kérlek, — csak a Lexicon, minden benne van a Lexiconban.”

— „Hagyjuk azt, mit csinálunk most?”

— „Össze kelünk!”

— „De ha nem hagynak?”

— „Akkor meg szökünk.”

— „Oho!”

— „Itt nem ohozunk, hanem szökünk.”

— „Ahhoz kettő kell!”

— „Általánosságban nem, de a mi különös esetünkben mindenesetre.”

— „No lám!”

— „Micsoda „no lám”! Már világosan megmondtam, hogy én szököm, és a mi téged illet, hát nem foglak kérdezni. Te jól be leszel pakkolva és elvive.”

— „Ez is benne van a Lexiconban?”

— „Ott nincs, de másutt. Meg van írva hogy az asszony tartozik az ő urat követni.”

— „De a szökésről sehol, semmi sincs írva.”

— „Nem is kell azt, ha bajba vagyunk, írásbeli utasítás nélkül is megteszszük.”

— „Szerencsére, nem lesz muszáj.”

— „Én is azt hiszem; de szigorúan elhatároztam, hogy semmilyen oldalról sem hagyok ebbe belebeszélni. Mert, kedves gyermekem, nem tagadom előtted, hogy borzasztóan szerezlek.”

— „Azt hiszed, hogy a te atyádnak volna valami kifogása?”

— „Nem lehetetlen. Bizonyos, hogy van velem valami terve és éppen olyan bizonyos, hogy én sziklaszilárdan ellen fogok állni mindenféle tervnek.”

— „De ezt meg kell, hogy mondjad neki, Rudolf!”

— „Ez nem megy olyan egyszerűen, mint te gondold.”

— „Miért nem?”

— „Hadd mondjam el: édes atyám és én a legjobb barátok vagyunk; sohasem volt közöttünk komolyabb nézeteltérés. Ha tehát ő ebben az egyben és épp en ebben a pontban ellenem volna, akkor az szakítás lenne az egész életre. Mert ebben a pontban nem lehet velem beszélni, semmi körülmények közt. És látod drágám az ilyen szakítást csak meggondolja az ember!”

— „Éppen így van velem is”, sóhajtá Alexandrine. „Velem is terveik vannak manának és nem tudom milyenek. És én se nyugodhatnék bele Rudolf. Mert én is, Rudolf —

— „Mert te is?”

— „Ah, semmi!”

— „Meg kell mondanod.”

— „Mert én is szeretlek téged, Rudolf! nagyon — nagyon!” Alexandrine ezt szorongva mondta és könyek toltak a szemébe.

— „Alexandrine!”

— „Rudolf?”

— „Ne sirj.”

— „Nem tehetek róla.”

— „Ne sirj. Éneklő iskolamestert halani és siró édes kis leányt sirni látni nem bírok. Vannak az embernek ilyen gyengéi. Nem akarod félbe hagyni! Várj, én megvigasztallak, ez mindjárt meg lesz. Gyere szépen hozzám! Nem, aradj ülve! Én megyek hozzád.”

— „Ne sirj. Éneklő iskolamestert halani és siró édes kis leányt sirni látni nem bírok. Vannak az embernek ilyen gyengéi. Nem akarod félbe hagyni! Várj, én megvigasztallak, ez mindjárt meg lesz. Gyere szépen hozzám! Nem, aradj ülve! Én megyek hozzád.”

— „És odament hozzá és megvigasztalta. — „Már megvagyok vigasztalva”, mondá Alexandrine, miközben kiszabadította fejét és az édes arczocskája biborfényben uszott. „Igazán egészen megvagyok vigasztalva!”

— „Különben — én nem vagyok úgy — én még tovább is fáradtam volna!”

— „Igen, te nemes ember vagy, Rudolf!”

„Én is azt mondom, de beszéljünk megint okosan. Mi apát és mamát egész életünkben szeretni akarjuk, ugye?”

— „Igen, Rudolf, azt akarjuk!”

— „Azért nem engedhetjük a dolgot az előbb említett szakításig menni. Mert ha engem valaki most akadályozni akarna, abban egész életemben a legjobb akarattal se tudnék többet bizni. Azért mindenre, mindenre a legjobban kell vigyázni, hogy ez a dolog teljesen simán menjen.

— „Mit kell hát tennünk?”

— „Legközelebb bekopogtatok Atyámhoz.”

— „És ha ő „nem“-et mond?”

— „Annyira, drága gyermekem, nem szabad jutni. Csak hagyjál tenni engemet.”

Az inas a vacsorát szolgálta fel. Az asztalnál Perwanger tanácsos ült és fia Rudolf. A tanácsos egy pár irományt tett maga mellé az asztalra, az evés közben nem akart ugyan olvasni, nehogy rossz példát adjon, de rögtön ebéd után foglalkozni akart az irásokkal.

„Elmégy még ma este Rudolf?” kérde a tanácsos, miközben egy pohár klosterneuburgi apátbort töltött magának.

— „Nem, papa, nincs kedvem.”

— „De neked, Rudolf, szórakoznod kellene, nekem semmi kifogásom nincs ellene.”

Fiatal embernek szórakozás kell. A sok itthonülés semmit se ér!

— „Az itthonülés sem szórakoztat, apa.”

A tanácsos figyelmessé lett és félre tolta az aktákat, végre is egyszer komolyan kellett beszélni a fiával. A fiatal ember nem tetszett neki. A kimenés nem volt kedvére, az itthonmaradás se, és ez egy olyan fiatal embéknél, aki áldozhat magára valamit, mert „teheti!” Világfájdalom ez, vagy blazirtság? Akarmi, a fiatal ember fejét rendbe kell szedni.

— „Már régen akartam veled, apám, komolyan beszélni. Kezdé Rudolf érett meg fontolás után.

A tanácsos csodálkozva nézett rá. Most a fiu akar ő vele beszélni. Ez azt teszi, hogy a háló megfordult, de türelem, majd meghalljuk.

— „Fejezd be, fiam! felelte a tanácsos atya hangon.”

— „Apa, a mi életünk nem éiet!”

— „Na, na!”

(Folyt. köv)

Árverési hirdetmény.

A debreczeni ipar és kereskedelmi banknál 4072. 4137. 4185. 4961. 4974. 4975. 5013. 5224. 5226. 5441. 5490. 5491. 5503. 5506. 5678. 5684. 5688. 5691. 5780. 5836. sz. alatt zálogba adott, de sem ki nem váltott, sem meg nem hosszabbított különböző értékű tárgyak **f. é. nov. 20-ikán d. u. 3 órakor** a bank helyiségében (Piacz-u. 49 sz.) közbenjöttömmel tartandó árverésen azonnali készpénz fizetés mellett eladatnak, mely árverésre a venni szándékozókát ezennel meghívom.

Debreczen, 1901. nov. hó 11.

Lestyán Adorján

Czukorédes Debreczeni Törma

kicsinyben avagy mázsa számra kapható:

Kontsek Géza

fűszer és csemege üzletében

Kossuth-utca.

Süket ön?

Uj találmányunkkal a **süketiség** és **nehéz hallás** minden neme **gyógyítható**: süketen szülöttek gyógyíthatatlanok. **Fülzugas azonnal** megszűnik. Irjátok le eseteteket? Díjmentes megvizsgálás és felvilágosítás. Mindenki csekély költségből otthon gyógyíthatja magát. **Internationale Ohrenheilanstalt, 96 La Salle Ave, Chicago, Ill.**

Az 1895 évi cairói s. az 1896. é. londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel és arany éremmel kitüntetve.

Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitünő sikerrel használt külszer a

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatású köszvény, csusz, rheuma, ischiás stb. ellen.

Hatása meglepő, a mennyiben gyakran még a legidültebb köszvény, csusz fájdalmakat is már néhányszori bedörzsölésnél teljesen megszüntette.

Egy üveg ára használati utasítással **1 kor.**, e ösebb **2 k. 40 fl.**

Szegfü créme szeptó, májfolt, miteser s az arcz és kéz-bőr mindennemű tisztáltsági ellen. Főuri körökben is előszeretettel használva. Ára 1 kor.

Szegfü poudér a teinek üdeséget s finomságot kölcsönöz. Fehér, rózsaszín s créme színben. Egy doboz 1 k.

Szegfü fogpor a fogak s foghus ép. ségben tartására. — A száját dezinficiálja, a fogaknak vakító fényt kölcsönöz. Egy doboz 80 fillér, fogkefe 1 kor.

Szegfü szappan a legfinomabb tolett szappan, kiváló kellemes illattal. Egy db 80 fill.

Haj elixír a haj hullás, kopaszodás, fejkorpa s haj kikopás biztos megállítására szolgál. Egy üveg 3 kor.

Kapható csaknem az összes gyógyszerárakban.

Postán utánvéttel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

WIDDER GYULA

gyógyszerész, Sátorajauhely.

Főraktárak Budapesten Török József gyógyszerárakban, Király-u. 12 és az Egger-féle „Nádor gyógyszerárak”-ban Váci-körut 17. Helybeli raktárak: Mihalovits Jenő, dr Rothschnek V. Emil és Tóth Béla gyógyszerész uraknál.

Tokaji china vasbor legkiválóbb minőségű saját termései hegyaljai borból készítve. Kiváló s biztos hatású szer vérszegénység, sápkór s idegesség ellen. Gyermekek kellemes ízénél fogva igen szívesen veszik be. Fél literes üveg 5 k., 1 liter 9 kor.

Tourista olaj az egyedüli biztos szer tyukszem, szemölcs és bőrvastagodás gyökeres kigyógyítására. Egy üveg ára 70 fl.

Gyomor bor legkiválóbb minőségű tokaji asszu ürmösből készítve. Biztos hatású a már legrégebbi gyomorhajok gyógyítására. Étvágytalanság, székrekedés, görcsök s gyomorsűtés egyedüli biztos óvszere. Egy üveg ára 3 kor.

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és tisztító intézete

Debreczen, Széchenyi-utca 42-ik sz.

Mindenféle ruhák, függönyök, szőnyegek stb. kifogástalanul

festetnek és tisztítottatnak.

Bejárat az utczáról.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy raktárunk

női divat osztályát

az őszi-téli idényre a legújabb

**Szines és fekete selyem
Gyapju női ruhaszövet
Flanell, mosó velez
Téli kendő, sál
Ruhadiszek és bélésárakkal**

dusan felszereltük.

A Kunz József és Társa cégtől átvett árukat pedig

rendkívüli jutányos áron

árusítjuk ki.

Kiváló tisztelettel

Donogán és Somossy

Kunz József és társa utódai.

1443/1901.

Árverési hirdetés.

A debreczeni kir. bírósnak V. 2100/4 1901. sz. végzése folytán közhírré tételük, miszerint Glogovszky és társa bpesti bej. cég részére dr. Moskovitz Jenő debreczeni lakostól 118 kor. 85 fl. tőke, ennek és pedig 618 koronának 1900. jan. 7-től 1901. máj. 21-ig, 318 kor. 85 fillérnek 1901. é. máj. hó 21-ik napjától számítandó 5% kamatai és eddig összesen 79 kor. 70 fl. perköltség erejéig 1901. évi szept. hó 10-én bíróság felülfoglalt s 830 kor. becsült házibutorok, írógép és egy tűzmentes szekrényből álló ingóságok **1901. évi nov. hó 19-én d. e. 10 órakor** kezdetét veendő és alperes irodájában Arany Janos-u. 2 sz. a. megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Debreczen, 1901. nov. hó 1-én.

Török Péter
bírói kiküldött.

Igyunk tiszta, valódi szilva pálinkát.

A városi szeszüzlet kimérési helyiségében kapható 1901. évi tiszta, valódi

szilva pálinka

literenként

egy korona 30 fillér árban.

Hirdetés.

Mindazon zálogtárgyak, melyeknek határideje lejárt, nyilvános árverésen hatósági kiküldött közbejöttével 1901. é. nov. hó 15-ik napján d. u. 2 órakor elfognak adatni.

Első debreczeni magán kézi zálogház kölcsönintézet.

Szt.-Anna-utca sarok 2 ik ajtó.

Debreczen, 1901. nov. 1.

Ebesi ártézi viz a legjobb legeszebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piacz-u. 7. sz.

Eladó. Könyv, papír és zenemű kereskedés Miskolcra a főutcán kölesönkönyvtárral — antiquariummal 18000 kor. leltári értékű felszereléssel eladó. Bővebbet dr. Rácz ügyvéd Bpest, Váci-körút 48.

Gyönyörű éneklő kanári madarak változatos hangfutamokkal olcsón kaphatók Péterfia 26.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduság pedró” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Koronák	
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 „ „	200000
2 „ „	100000
1 „ „	50000
1 „ „	30000
1 „ „	20000
2 „ „	60000
1 „ „	40000
5 „ „	20000
1 „ „	25000
2 „ „	20000
3 „ „	15000
31 „ „	10000
67 „ „	5000
3 „ „	3000
432 „ „	2000
763 „ „	1000
1238 „ „	500
90 „ „	300
31700 „ „	200
3900 „ „	170
4900 „ „	130
50 „ „	100
3900 „ „	80
2900 „ „	40

50,000 nyer. és jut. összegben **13.160,000**

Rendelőlevéllevágandó. Török A. és Társa bankháza Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... korona összegben { utánvételezni kérem } A
{ postautalvánnyal küldöm } nem tetsző
{ mellékelem bankjegyekben [bélyegekben] } törleendő.

Pontos cím:

Kiváló szerencse

TÖRÖK-nél

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Öt és félmillió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legesélydusabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nem sokára újból kezdetét veszi.

100.000 sorsjegy **50.000**

PÉNZNYEREMÉNYNYEL sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolás jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizenhárom millió 160.000** koronát, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat **állami felügyelet** alatt áll.

Az I. osztály **eredeti sorsjegyeinek** tervezetű betétjei a következők:

egy nyolcad ($\frac{1}{8}$) frt 75 vagyis 150 korona
egy negyed ($\frac{1}{4}$) „ 150 „ 3.—
egy fél ($\frac{1}{2}$) „ 3.— „ 6.—
egy egész ($\frac{1}{1}$) „ 5.— „ 12.—

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a pénz beküldése ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb

f. é. november 21-ig

bizalommal hozzánk küldeni.

Török A. és Társa

Bankház Budapest,

Hazánk legnagyobb detail osztálysorsj. üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték osztályai:

1. Váci-körút 4.
2. Múzeum körút 11.
3. Erzsébet körút 54.